

Børge Sved
 Reportasjeleder Økonomi
 okonomi@adresseavisen.no

Les mer:
 Les flere økonominyheter
 på adressa.no

Klett-krysset: E6 mellom Trondheim og Jaktøya i Melhus er allerede påbegynt. Store jordbruksområder er midlertidig og permanent beslaglagt. Foto: ESPEN BAKKEN

Fakta

Jordvern i tall

Utbyggingen av E6 i Melhus sør for Skjerdingsstad vil midlertidig beslaglegge 1525 dekar dyrka jord, og permanent ta 665 dekar dyrka jord.

Bare i 2016 ble nesten 900 dekar omdisponert til samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur i kommunene Melhus, Trondheim, og Malvik.

Siden 2005 har 5 prosent av all dyrka jord i Trondheim og 3 prosent i Melhus blitt omregulert. Over 60 000 dekar dyrka jord har i perioden blitt omregulert til andre forhold i Norge.

Trondheim kommune er i norges-toppen med nesten 3000 færre dekar jordbruksjord siden 2005. Melhus kan skilte med en fjerdeplass, bak Sola og Sandnes.

I 2016 omregulerte Trondheim 163 dekar til boligformål og annet byggeområde samt 71 dekar til samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur.

I 2016 omregulerte Melhus 655 dekar til samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur samt 30 dekar til boligområde.

Kilde: SSB/Statens vegvesen

Jordloven paragraf 9: Departementet kan i særlige høve gi dispensasjon dersom det etter ei samla vurdering av tilhøvene finn at jordbruksinteressene bør vika. Ved avgjøring skal det mellom anna takast omsyn til godkjende planar etter plan- og bygningslova, drifts- eller miljømessige ulemper for landbruket i området, kulturlandskapet og det samfunns-gagnet ei omdisponering vil gi. Det skal òg takast omsyn til om arealet kan forast attende til jordbruksproduksjon. Det kan krevjast lagt fram alternative løysingar.

Kilde: Lovdata.no

Kryss: Ved Skjerdingsstad i Melhus legges det opp til et omfattende veikryss som vil beslaglegge mye matjord. Foto: ESPEN BAKKEN

Trondheim og Melhus bygger ned mest matjord

I 2016 omregulerte Melhus kommune mest matjord av alle kommuner i Norge.

»Trondheim / Melhus Matjord i fare

Hovedårsaken til at Melhus kommer overst på listen over nedbygging av matjord, er nye E6 som skal få fire felt på deler av strekningen mellom Trondheim og Ulsberg.

Nesten 700 dekar matjord skal permanent bygges ned fra Skjer-

dingstad i Melhus til kommunegrensa i sør. Nye Veier ønsker å ta over strekningen Melhus sentrum til Skjerdingsstad, men denne er ennå ikke ferdig regulert. E6 fra Trondheim til Jaktøya er allerede påbegynt, med planlagt åpning i 2019.

Det dyrkes hovedsakelig gress og korn i områdene som nå skal fjernes. Ett dekar med kornjord

utgjør omtrent tusen brød i løpet av ett år. Allerede dyrka jord anses som den av best kvalitet, og disse ligger ofte i de beste klimasonene i Norge, noe som gjør dem svært vanskelige å erstatte.

E6 tar unødvendig mye mark

Gjertrud Berg, førstekandidat til Stortinget for Miljøpartiet de

Storingsrepresentant for Sp, Marit Arnstad, mener at vi må akseptere at dyrka jord går ned til veibygging, men er kritisk til boligutbyggingen som foregår på landbruksjord. Foto: TERJE SVAAN

Kritisk til E6: Storingskandidat for MDG, Gjertrud Berg, mener veiutbyggingene i Trondelag tar for mye matjord. Foto: ESPEN BAKKEN

Grønne i Sør-Trøndelag, mener at nedbyggingen av dyrka mark går for langt i Trondelag. Spesielt er hun kritisk til E6-utbyggingen på Melhus.

Ifølge Berg er det en generell holdning om at vei- og boligutbygging går foran jordvern.

– Matjord blir omdisponert over en lav sko, sier Berg, og peker på at Stortinget har satt opp en

handlingsplan for å hindre nedbygging. Hun mener denne ikke virker godt nok. MDG vil vedta en nullvisjon der matjord vernes på lik linje med truede arter og naturtyper.

– I kommunene er det knallhardt å si nei til utbyggere, arbeidsplasser, og næringsinteresser. Å stå imot disse kreftene er vanskelig, og politikere har en

tendens til å tenke på neste valg. Matjord handler om å tenke i generasjoner, sier Berg.

Trondheim på topp

Det er ikke bare Melhus som bygger ned matjord. Helt på topp i statistikken over areal som er omdisponert fra matjord siden 2005, kommer Trondheim.

Til sammen har Trondheim og Melhus i perioden bygget ned over 5000 dekar matjord, tilsvarende 700 fotballbaner. I Trondheim er tallet 2970 dekar, mens Melhus på fjerdeplass i statistikken har omregulert 2072 dekar.

Det betyr at Trondheim alene har bygget ned 5 prosent av sitt jordbruksareal på de tolv årene.

I disse tallene regnes ikke de store utbyggingene som er planlagt på blant annet Overvik og Rotvoll. Disse regnes først med når reguleringsplanene er ferdigstilt.

Nødvendig veiutbygging

Marit Arnstad, storingsrepresentant for Senterpartiet, mener det er nødvendig med veiutbyggingene i Trondelag, men at det må gjøres tiltak for å begrense

jordbeslaget.

– Det er en utfordring for alle de store tettstedene og byene i Trondelag at en vei nesten alltid ligger i nærheten til kornjord. Vi må stille strengere krav til oss selv for å unngå behovet for nedbygging, sier Arnstad.

Overordnet mener Arnstad at man bør se nærmere på veistandardene i Norge.

– Vi må spørre oss om veiene er utformet slik at de tar unødvendig mye mark. Da tenker jeg blant annet på bredden på veiene, forholdet mellom vei og sykkelvei, og utformingen av kryss, sier Arnstad.

Loven bør strammes inn

Som hovedregel er det i Norge ikke lov å bygge ned dyrka jord, men flere særlover gir adgang til dispensasjon etter en samlet vurdering. Plan- og bygningsloven er en av disse.

– Sp ønsker også å styrke jordlovens stilling, sier Arnstad, som referer til MDG.

– Vi ser at det har vært motsatt tendens de siste årene. Det er alt for stor dispensasjonsadgang, og den bør strammes inn.

I vår stemte blant annet Sp, MDG, og SV mot et forslag som ville gjøre det lettere å omgjøre dyrka jord ved tiltak etter vassdragsloven.

– Når det gjelder bolig mener jeg det må være mulig å unngå å bygge ned matjord. Det er mer kostbart for utbygger, og kanskje også kommunen, men her må jordvernet ha forrang, sier Arnstad, og trekker frem Malvik som gode på å skjerme dyrka mark. Hun er svært kritisk til at boligutbyggingene på Ranheim og Charlottenlund i Trondheim.

– Jeg er overbevist om at det vil oppstå debatter framover om jordvern i Levanger, Stjørdal, og Verdal. I Verdal har vi allerede sett antydninger til en debatt om jordvern. Det kommer til å forsterke seg framover fordi det vil være et press på sentrums- og bynære områder med dyrka mark.

Nye veier

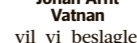
Nye Veier planlegger å ferdigstille hele sin portefølje av vei-prosjekter på tolv år. Om tiltak for å øke den samfunnsøkonomiske nytten lykkes vil byggingen

av E6 sør for Skjerdingsstad starte i 2021–22 og ta om lag seks år.

Lars Bjørgård som er utbyggings-sjef for E6 sør for Trondheim, mener at det er lite å hente i forslagene til Arnstad i dette prosjektet. Det er blant annet få områder med parallell gang- og sykkelvei. Ifølge Bjørgård er det også lite å hente på å effektivisere kryssene, bortsett fra å flytte eller fjerne dem.

Nye Veier foreslår å fjerne krysset på Ler og fjerne en tverrforbindelse samt de vurderer å flytte krysset ved Skjerdingsstad nordover. Dette kan ifølge Bjørgård spare over 100 dekar dyrka mark.

– Vi er enda i startfasen i dette planleggingsarbeidet. Sannsynligvis vil vi beslaglegge mindre jord enn det som er oppført i reguleringsplanene, sier prosjektdirektør Johan Arnt Vatnan, for E6 Trondelag. Han trekker frem at de ser på mulighetene for å ha

Johan Arnt Vatnan

brattere skråninger langs veien slik at mindre mark blir berørt.

brattere skråninger langs veien slik at mindre mark blir berørt.

Hovedgrunnen er E6

Ordfører i Melhus kommune, Gunnar Krogstad, mener det er gjort en rekke avveininger mellom jordvern og effektiv samferdsel i E6-prosjektet i Melhus.

– Vi startet i utgangspunktet med to hundre traséer for E6. Til slutt endte vi opp med en trasé

med en trasé det ikke var innsigelser på. Dette var den traséen fylkesmannen kunne godta, sier Krogstad.

Hvilke andre tiltak gjør dere for å bevare matjord?

– Vi prøver å finne områder det ikke dyrkes på til å bygge bolig og næring. Men vi ser at bolig- og næringsbygg gjerne ønskes til dalbunnen, hvor også den dyrka marka er. Det er et dilemma å få alle hensyn til å gå sammen, sier ordføreren.

MARTIN GUNDERSEN/477 56 515
 martin.gundersen@adresseavisen.no